

מדינת ישראל
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מס. 10 / ד'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום
ג', ט' באדר א', חש"ט - 17.2.59, בשעה 9.00.

נכחו - חברי הוועדה:

ד. נצר - היו"ר
ב. ארדיטי
ב"צ הראל
ח. יהודה
ש. יוניצ'מן
י. כמיס
פ. זוארץ
ש. כפרי
י. ניצני
ר. צברי

מוזמנים:

שר הסעד פ. נפחלי
ד"ר לוטן - מנהל משרד הסעד
מר גרינשטיין - גזבר משרד הסעד

בסדר-היום: הדיון על תכניות משרד הסעד.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ד. נצר:

חברי הוועדה יודעים כי יושב-ראש הוועדה,
חבר הכנסת ארם חולה, והנני ממלאה כאן את מקומו. בידיעתו, הזמנתי
את שר הסעד מר נפחלי. עשיתי זאת בהתאם להחלטת הוועדה, על מנת לשמוע
על משרד הסעד לרגל השזנויים שחלו בו; ואכן חבר הכנסת ארם מסר
את ברכתו לשר ולמנהל הכללי של משרד הסעד.
אני חייבת לומר כאן, בשם כל הוועדה, כי
אנו עבדנו עם אנשי משרד הסעד מתוך הבנה מלאה, והיתה היענות מצדם,
ביחוד מצד המנהל הכללי של משרד הסעד לשעבר; מר ברסלע נתן לנו
פרטים מלאים מלוויים בהסברות על פעולות המשרד.

יחד עם זאת, הוועדה ערה והיא גם מתעניינת
בבעיות הסעד, ולעתים קרובות, היא גם מכבידה על ענייני הסעד. אני תקווה
שנוהג זה ימשך. רצוני לומר ולציין בזה, כי אין זה מקרה שחברי הוועדה
מתעניינים כל כך בבעיות הסעד, ולא זו בלבד אלא שהיינו עורכים בקורים על
מנת להכיר ולראות את הבעיות שהוצגו בפנינו מקרוב; היה אף שיתוף פעולה
הדוק, במידה ונדרשנו לכך, בין משרד הסעד לבינינו.

אנו שמחים לבקורו של שר הסעד, ומברכים
אותו. נשמח לשמוע ממנו על ענייני הסעד. בבקשה כב' השר.

שר הסעד פ. נפתלי: כבוד היושבת-ראש, חברי הוועדה.

אני שמח שניתנה לי ההזדמנות לעשות היכרות
עם ועדת השירותים ולהכיר את חבריה. אני מכיר אותם, אולם את הוועדה אינני
מכיר.

רצוני לומר כמה מלים, ובראש וראשונה רצוני
להתנצל בפניכם על כי לא אוכל היום להשתתף עד תום הישיבה, משום שקבלתי את
ההזמנה לישיבה זו ברגע האחרון, ולא ידעתי עליה כך שקבעתי ישיבה אחרת שתחייב
בשעה 10. אולם, המנהל הכללי - ד"ר לוטן - יעמוד לרשותכם עד סוף הישיבה.

ועתה, רצוני לבקשכם לא לדרוש ממני בישיבה
זו תכנית מגובשת, משום שיש לנו רעיונות ומגמות בלתי מגובשים, וביחוד אנכי
טרם הגעתי לאיזו שהיא החלטה לבעיות השונות כי עלי ללמוד את פרטיהן. זה נוגע,
למעשה, בשאלה אם להעביר כמה שירותים מהמשרד למשרדים אחרים או לא, ואילו
שירותים. ד"ר לוטן, לפני מינויו כמנהל כללי של משרד הסעד, הציג להעביר כמה
שירותים, אולם אינני יודע עדיין אם אקבל העברות אלה, בשלמותן או בחלקן;
כן עלי לדון על כך עם ד"ר לוטן. כל הדברים הללו נוגעים לכמה תכניות ומחשבות
אשר צריך לגבשן ולאחר מכן - לבצען.

אינני נוטה להכרזות לפני שאני יודע בדיוק מה
שאני רוצה ומה שאני חושב שאפשר לבצע במשרד. לכאורה, בשיחה הראשונה הזו,
רצוני לומר רק כמה מלים על כיוון מחשבתי בשטח הזה.

אני צריך להביא בחשבון את המציאות, והמציאות
היא שאני לא נתמנתי לחפקיד הזה בתחילת כהונתה של הכנסת השלישית, אלא בסופה,
ואני יודע שבמשך תקופה זו - תקופה של 10 חודשים - אי אפשר לעשות מהפכות, וגם
לא כדאי לקבוע תכניות שהגשמתן עלולות להיות רק לאחר תקופה זו. לפי דעתי -
ואני אף סבור שפה אין חלוקי דעות, לכל הפחות אין חלוקי דעות עקרוניים, אם
השר שקדם לי - וכך היא החרשמותי - נהג בכמה שיטות שיש לחקנן, ויש לשפר במהות
- ואשר לפי טבע הדברים יכולים לשפר במהות, ואני רואה בראש וראשונה את הסעיף
המיכה ישירה למשפחות.

אינני צריך להסביר לכם, אתם יודעים כי בעיה
זו סובלת - לפי הרושם שלי - משני דברים: מצד אחד - ואולי זה העניין היסודי -
הסכומים שנותנים לאלה אשר צריכים לקבל את התמיכה לנפש, הם יותר מדי קטנים.
עלינו לעשות מאמצים כדי להגדיל את התמיכות הללו. זה יהיה, לדעתי, אחד
הדברים היסודיים בתקציב החדש. בהצעת התקציב החדש יש -אני יכול לומר שזה
נעשה לפי יזמתו של המנהל הכללי בתקופה שהוא טרם כיהן כמנהל כללי, אלא בזמן
עשותו את החקירה לפי בקשת ראש הממשלה - יש הוספה שתתן אפשרות מסוימת כדי
לשפרה. רצוני להדגיש כי אנו עדיין לא הגענו לדיון סופי בנדון. ההוספות
האלה מבוססות על העליה, כפי שחישבו אותה בתחילת הצעת התקציב. אנו צריכים
לדעת, אם תהיה עליה יותר גדולה, בממדים ניכרים, בשנה זו - הרי שצריך
להביא בחשבון באותן ההוספות של התקציב את העליה, כדי להחאימן לשירותי הסעד.
פירוש הדבר, שאנו צריכים לדאוג - ואני חושב כי בענין זה קיים תפקיד אחד בין
הנהלת המשרד לבין הוועדה הזו - שלא ייווצר מצב כזה שההוספה הזו תלך למספר
יותר גדול של מקרים, ואז אנו לא נגיע לשיפור התשלומים. אבל אני צריך להודות
כי ההוספה למה שקוראים "מיכסה", זהו ענין שלפני דעתי דורש תיקון.

אני חושב, כי כדי לתת את העזרה המכסימלית
האפשרית מן הסכומים אשר עומדים לרשותנו, יש גם לדאוג לשיפור השיטה של
החלוקה, של חקירת ובדיקת המצב של הנזקקים. זו שאלה - ואני מדבר תמיד
לפי ההתרשמות הראשונה שלי - זוהי שאלה לא קלה משום שהעומק של הבדיקה
תלוי, במידת מה, במספר העובדים או העובדות הסוציאליות העומדות לרשותנו,
ואשר מספרן מצומצם. מצומצם מספר העובדות הסוציאליות לא רק מנקודת מבט
חקיבית, אלא מנקודת מבט ההכשרה של כוחות העבודה בשטח זה. יוצא איפוא
שאחת השאלות העומדות בפנינו היא, הכשרת עובדים ועובדות סוציאליות על מנת
להגדיל את מספרם.

אבקשכם לא לקבל את דברי אלה, כאילו ואני
רוצה, באופן אישי, להחפאר, אלא שאני רוצה להראות לכם מהי גישתי לעניינים
אלה.

בחקציבים של השנים שעברו, וגם בהצעת החקציב
הזה, יש סעיף אחד אשר מתחילה בקשתי למחקו. פירוש הדבר, לא לוותר על
הסכום העומד לרשות סעיף זה, אלא להעבירו לסעיף אחר, וזה הסעיף שנותן
סכום מסויים הנתון להכרעתו האישית של שר הסעד. למרות שלי יש אמון מלא
לשר הנוכחי, אינני מקבל את זה ואני אף חושב שדבר זה הוא בניגוד לגישה
של השירותים הסוציאלים שדרושים. בסעיף זה היה בחקציב של השנה הזו, סכום
של 15 אלף לירות, ומתחילה אמרו לי שסכום זה עומד לרשותי. מיד בקשתי
להעביר סכום זה לסעיף הבראה ביתית של תינוקות, כי אמרו לי שבשטח זה
חסר כסף. כמו כן אנו מעבירים את החקציב לשנה הבאה וזה יהיה ללא הסעיף
הזה אשר תקציבו עומד לרשותי.

מה פירוש הדבר הזה? הכוונה היא, שחוזן מגובה
התשלומים, אני חושב שיש מקום לשיפור השיטה של הבדיקות שיש צורך לתת יותר
הוראות כלליות לעובדות הסוציאליות, כדי שתוכלנה לבצע את הפעולות. ואכן
הגענו בענין זה לגיבוש ההוראות הנחוצות בשטח זה. אני סבור, כי יחד עם
קביעת העקרונות, רצוי לתת לעובדות הסוציאליות במקום קצת יותר חופש על מנת
לקבוע את התמיכות במקרים הקשים יותר.

בהזדמנות של בקור אחד בלשכה ב"אור-יהודה",
שמחתי לראות כיצד נעשים הדברים. התענינתי בשאלה של התמיכות ושאלתי כיצד
יכולים להיות מחמיכות אלה ולא למות. (פ. זוארץ: שר האוצר השיב על שאלה
זו - איך שהוא חיים) כן, התשובה הזו היא כמעט נכונה לפימה ששמעתי.

כמובן, שהסכומים הניתנים על ידינו הם יותר
מדי קטנים, ועל זה אין ויכוח בינינו. אבל שאלתי את אחת העובדות הסוציאליות
עובדות במקום: בכל זאת, כיצד יכולים להיות? השיבה לי: אין כמעט משפחה
אשר התמיכה הזו היא ההכנסה היחידה שלה. ברור, שאם נעלה במקצת את התמיכה,
יהיה אותו דבר. אני בכל זאת הוספתי לשאול את אותה עובדת סוציאלית: האם
ישנם בכל זאת מקרים אשר להם אין שום הכנסה אחרת פרט לתמיכה שניתנת על
ידינו? היא השיבה: למקרים יחידים אלה אנחנו נותנים מיכסה כפולה.

פירוש הדבר, אם זה נעשה במסגרת של הוראות או
שלא במסגרת הוראות - אני מברך את הפעולה הזו שהעובדת הסוציאלית האתראית
צריכה להיות לבדוק באופן אינדיבידואלי את המשפחה כדי להתאים לה את התמיכה.
ופה אני מגיע לבעיה של המחסור בעובדות סוציאליות; מספרן מצומצם למדי.
לכאורה, כל עובדת מחעסקת במספר רב של מקרים. ואם מספר המקרים הוא רב, פירוש
הדבר שהעובדת אינה יכולה להיכנס לבדיקה יסודית, שרצינות המקרה מביא לידי
הכרח לבדוק כך.

כאמור, כל הדברים הללו הם בגדר מחשבה, אולם
אני חושב כחשובים ביותר, זה הגדלת הסכומים ושיפור השיטה של החלוקה.

תרשו לי להעיר הערה, ביתוד בעקבות הוויכוח
שהחקיים במליאת הכנסת אתמול. שמעתי מפי אחד הנואמים מלה אחת, ואני חושב
כי אני מחוייב להגיב עליה. הנואם אמר: עכשיו, כמובן, יהיו שיפורים מפני
שאנחנו עומדים בשנת הבחירות. רצוני לומר, כי הדבר היחיד שאני מוכן ברגע
זה להכריז, הוא שהחשד הזה לא יפריע לעבודתנו.

אם בשנה זו אוכל לבצע איזו שהיא פעולה, ואם יצטרך ללחוץ על האוצר, אזי אלחץ על מנת להשיג את אשר נחוץ כדי לשפר את המצב הצדקים של המשרד; אני אעשה זאת. ואם אומרים כי נפתלי עושה זאת משום שזו שנת בחירות, הריני לומר לכם כי לא איכפת לי - אני מקבל את מלוא האחריות עלי.

מבחינת הזמן

הושטת הסעד לשנה זו/ היא מוגבלת, ואז אני חושש שהשטח אשר בו אפשר לעשות דבר מה, ואשר הוא נראה בעיני גם כחשוב ביותר, הוא התמיכה למשפחות, התכנון של מוסדות חדשים ושינוי האפשרויות בתקופה מצומצמת זו - כל אלה הם מוגבלים ביותר.

מה שנוגע למוסדות ולשיפורים האחרים שקשורים למוסד, אני צריך להודות שאני מהקורים הראשונים שהיו לי, חזרתי מדוכא במקצת, ולא כל כך מנקודת מבט של אופיים של המוסדות. בקרתי בשני מוסדות, ב"עוגן" - מוסד לעבריינים, וב"שיקמה" - מוסד לילדים מפגרים ברעננה.

"עוגן" הנו מוסד אשר איננו ראוי לשמו, ואין כל ספק שהתכניות אשר אני חושש שהן לא תצאנה לפועל במשך החדשים בהם אכהן כשר הסעד - התכניות שהמשרד מטפל בהן הן - להעביר מוסד זה למקום אחר. הקשיים של המקרים בהם נתקל המוסד נובעים מתוך כך שהמוסד הזה אינו הולם לתפקיד ולתרבות של החברה שלנו.

"שיקמה" שברעננה, המצב הוא הפוך - זה מוסד מפורא למדי, והרושם שלי היה שהאנשים שעובדים שם עובדים בתנאים טובים ונאים; נעשים מאמצים גדולים כדי להקל על החיים של הילדים האלה שבמוסד, והרושם המדוכא שלי הוא בעצם העניין - המאמץ הגדול שמחוייבים לעשות ללא תקוה של איזו שהיא הצלה של הילדים האומללים האלה. (ר. צברי: הם אינם אומללים, הם אינם מרגישים בכך). אך עבור הורי הילדים האלה זו, כמוכן, בעיה חשובה מאד.

מטפלים פה בצד השחור של החברה, אזי ישנם מקרים אשר מנקודת מבט של הטבע או מנקודת מבט של השירותים החברתיים, הם קשים ולא קל למצוא בעבודה הזו את הסיפוק שיכולים למצוא בשטחים אחרים. אם מדברים על פיתוח הארץ או אפילו על שירותי בריאות אשר בכל זאת האנשים יכולים להבריא הרי פה - בשטח זה של עבודה - הסיכוי של ההבראה או שאינם קיים או שהם חלשים. מדוע אני אומר זאת? אני אומר זה כדי להדגיש את ההוקרה כלפי אותם העובדים והעובדות שעושים את המלאכה היום יומית הזו. אני סבור כי אני יכול לומר, שמכי העבודות שראיתי בשטחים שונים בארץ - אולי העבודות הקשות ביותר - לא מפני שהתנאים רעים - התנאים הם כמו בכל השטחים, אלא מפני שלפי הרושם שלי כי בשטח זה של עבודה יש צורך בכוח נפשי עצום על מנת לבצע את העבודה בהתמדה. פירוש הדבר, שאנחנו גם מחוייבים לעזור לשכבה הזו בהכשרה, בחינוך, בכדי למצוא את הכוחות החדשים.

זה בעצם הכל מה שאני יכול לומר לכם ברגע זה. באמת אני לא רצייתי וגם לא יכולתי לתת לכם תמונה ברורה יותר. עד כמה שאתם מעוניינים לקבל פרטים בקשר עם התקציב, הרי ד"ר לוטן יוכל לענות לכם על כך.

לא נתגבשו / אני יכול לומר בשם ד"ר לוטן ובשמי, כי כל התכנון - לא מנקודת מבט של הרעיון והמתשבה כי אם מנקודת מבט של העדיפויות והבצוע - לא סיימנו את התכנון של המחשבה ואת הדיונים בשטחים שונים. אני חושב שאתם, הקרובים לעבודה זו, יכולים להבין היטב שזה דורש קצת זמן כדי להיכנס לבעיות אלה עם אותה רצינות שהן דורשות, לפי דעתי.

ש. כפרי:

אני מציינת בסיפוק רב את גישתו של השר נפתלי כשר הסעד, כי הוא נחשב לסומחה בבעיות הכלכלה בממשלה וכמרכז ועדות כלכליות שונות. עתה, שמעתי בשמחה שהוא ניגש בלב פתוח ובהבנה מלאה לבעיות כאובות ביותר, אשר, לצערנו, לא באו על סיפוקן.

נכון שהשר נפתלי בא עם סיוע הכנסת ולא בראשיתה ואכן הוא ייתקל בקשיים רבים מאד לביצוע המשימה הגדולה. אני מוכרחה לציין, כי אותה הבכונות לפתור את הבעיה של הזקוקים - תקציב מחיימתם - איננה תמיד בעיה תקציבית בלבד, ונכונה היתה גישתו של שר הסעד, שיש צורך להגביר את מספרן של העובדות הסוציאליות, משום שלא תמיד מגיעה העובדת הסוציאלית אל הזקוקים, והיא לא תמיד יודעת את מצבם. ודאי הוא שהזמן קצר, ותמיד בקשנו ידיעה ברורה בפני מה אנחנו עומדים.

יש כאלה שיוודעים להעריך את מספר הזקוקים הנהנים משירות הסוציאלי, הם מעריכים את מספרם ב-300 אלף נפש בערך. כל המספרים הללו אינם מגלים עדיין את התמונה האמיתית של הזקוקים. רצינו בקשנו לדעת את המצב לאמיתו. ואכן קבלנו מספרים, ובדברי ההסבר ישנם מספרים מדוייקים. יחד עם זאת, אני מוכרחה לציין ולומר כי, במעברת ישי השוכנת בלב העמק, ישנו עד היום סבל רב כל כך שם. משפחות שמקבלות 30 לירות לחודש, אלמנות וחולות - אין מי שיטפל בהן. אינני רוצה להאשים איש, אולם רצוני לציין את העובדה שאנחנו עדיין עומדים בשלבים הראשונים של מציאת פתרונות לבעיה.

מתן

אמרת, אדוני השר, תוספת למשפחות והכשרת עובדות סוציאליות, ואילו אני אומרת שתינתן יותר עצמאות, יותר דחף לעובדות הסוליאליות. אני רוצה לקוות שהקשר בין המשרד ובין השדה יהיה הדוק מאד, ותמיד תהיה שרויה הנכונות הזו מצד העובדת הסוציאלית לנצרך.

מצב

אני מכירה את/הנוער העזוב ולא נוער עברייני, משום שביסודו זה נוער עזוב ולא עברייני.

בענין המוסדות לילדים מפגרים רצוני לומר, כי שמחתי לקרוא בעתון, ועכשיו שמעתי גם את התרשמותך הקשה על המוסד לילדים מפגרים שברעננה. מוסד זה הוא אחד המוסדות היפים והחדשים שנבנו, אבל כשם שנעשה מאמץ לתיקון בעיית התמיכה - אני גם יודעת שישנה רזרבה להגברת התמיכה במשפחות - כן יש לעשות מאמץ כדי למצוא פתרון יותר מהיר לבעיית הילדים המפגרים.

שמענו כי הצעת התקציב המוגשת לשנה זו, תפתור בעייתם של 90 ילדים נוספים, והיא יכולה לגדול ב-90 ילדים נוספים. ועתה, רצוני לומר לך, אדוני השר, מתוך החרדה הגדולה לא רק לילדים ולמשפחות, אלא מתוך ידיעה עמוקה - שמספר הילדים המחכים בתור לסידור הוא גדול מאד. הנה כי כן, היה צריך להיות איזה שהוא סידור לילדים מפגרים בהתאם להחלטה שנתקבלה במשותף ע"י הסוכנות ומלבן, אולם, לצערנו, דבר זה לא בוצע. אינני יודעת מה ספריע כעת לבצע את ההסכם הזה. הרי אין זה נופל מאותה הדחיפות של אספקת מזון מינימלי לאותן משפחות בזקקות.

שמענו שמשרד החינוך מוכן ללכת לקראת שיתוף פעולה בשטח סידור ילדים מפגרים.

אני מפנה, בקיצור במרץ, את תשומת לבכם לבעיה זו, אשר חייבת, לפי דעתי, להיות משותפת לשלושה גורמים, והם: משרד הסעד, בריאות וחינוך - על סנת לקדם את בעיית סידורם של הילדים המפגרים.

ר. צברי:

אני גם כן מצרפת את קולי לקולות שדברו גם אתמול וגם היום - כולנו שמחים על השינויים החדשים שחלים במשרד הסעד, ומקווים מאד שהבעיות הכאובות תעלינה על דרך של פתרון.

בעקבות דבריו של השר, רצוני לשאול כמה שאלות.

הוא

אני חושבת שמן הנכון - ואני שמחה מאד - שהבעיה הראשונה שעומדת למצוא לה - על כל פנים שמחים לבאליה - פתרון היא, בעיית התמיכה לנזקקים. אני רק חושבת, כי בקשר עם הדבר הזה, היה חשוב לנו מאד שהבדיקה תהיה רק לגבי הנזקקים. אני חושבת שהגענו למצב של חקר או איזה סקר של המצב כיום. חושבני כי משפחות רבות ואנשים שהם בבחינת זקוקים מאד, קולם לא נשמע או להיפך - ישנם רבים כאלה המקבלים תמיכות אולי מפני שקולם נשמע. אני חושבת כי חשוב מאד להעמיד עתה את מספר הנזקקים על אמיתותם.

אני שומעת כי שיפור שיטת החלוקה תמיייע ע"י העובדות הסוציאליות, ע"י מתן אוטונומיה, או ע"י הדרכה בקביעת סכומי התמיכות - כל זה יכול להיעשות ע"י הגדלת המספר של העובדות הסוציאליות.

רצוני לשאול: מה הכוונה בהגדלת המספר?

הנה, בית הספר לעובדים סוציאליים עבר לאוניברסיטה. אני אמרתי פעם, ואני חוזרת ואומרת, כי בית ספר זה עלול להביא לנו עובדים סוציאליים לשדה. אם כן, מה הכוונה בהגדלת מספר העובדים הסוציאליים?

אם עומדים לעשות זאת, הייתי מבקשת שיבואו בחשבון אנשים מבני אותן העדות, כדי שיוכלו לשרת את העדות השונות, כי הבנת הנפש, וידיעת המנטליות של כל עדה ועדה, היא מאד מאד חשובה, ורק האנשים מבני העדות השונות ידעו לעבוד אתם.

אני חושבת שעתה תהיה ההזדמנות לבנות יותר את העבודה הסוציאלית במקומות השונות על הטיפול במשפחה באופן מקיף. יש לשתף כאן את כל הגורמים שעוסקים בשיקום, ושיתופם יהיה יותר הדוק. בירושלים, למשל, אין כל קשר בין העבודה הסוציאלית ובין המדור שמטפל בשיקום האנשים המוגבלים.

זאת ועוד: בקשר עם העליה הבאה אלינו, רצוני לומר כי אולי פה תהיה הזדמנות שלא לחזור על השגיאות שנעשו לגבי עליות הקודמות. אנו יודעים שישנם סרכזים של עולים במקומות שאין להם פתרון חוץ מהתמיכה, והיא איננה צריכה להיות הדרך הקובעת. אולי פה, משרד הסעד חייב להיכנס לבעיה של פיזור העליה כדי שלא יהיו ריכוזים גדולים, וגם שלא יהיו כאלה אשר לא יוכלו למצוא פתרון לשיקומם.

ועתה, רצוני לומר - בניגוד לחברת הכנסת כפרית - כי אולי הגיעה השעה לשים לב למוסדות של הילדים העזובים. עלינו לחשוב גם על העתיד. איננו מספלים בהם באופן שווה, או שמקפחים אותם, או שאיננו מספלים בהם, בילדים אשר אפשר להחזירם לחיים תקינים, בדרך הנאותה. חושבני, כי צריכה להיות הסתערות בשינוי כל היחס אליהם, על מנת להעבירם מהאזירה הזו של העבריינות.

ב"צ הראל:
אני בטוח שהשר נפתלי וד"ר לוטן הגם האנשים המסוגלים לקדם את פעולת הסעד במדינה ולקרב את העקרונות של משרד הסעד לעקרונות של מדינת סעד, מה שעד כה לא הרגשנו במשרד הסעד במידה מתאימה. כל אחד ישמח אם השר נפתלי וד"ר לוטן יצליחו בפעולתם למרות תקופת הבחירות. אני, באופן אישי, גם שמח שהשר נפתלי יעמיד בראש את העזרה למשפחה אשר לפי דעתי, בעיה זו צריכה לעמוד במרכז פעולת משרד הסעד,

יחד עם זה הייתי רוצה לשמוע, מה הן התכניות לריאורגניזציה במשרד הסעד, לא רק במובן הרחבת העזרה, אלא - מה הן התכניות והשינויים, ואילו מחלקות מעבירים למשרד הבריאות, למשרד החינוך ולמשרד העבודה? נדמה לי, כי בשטח זה היה כדאי לשמוע משום שד"ר לוטן טיפל בזה לפני מינויו כמנהל הכללי של משרד הסעד. אנחנו נשמח לשמוע בשטח זה של עבודת משרד הסעד, ואני שוב חוזר ומברך את השר נפתלי וד"ר לוטן בפעולתם.

שר הסעד פ. נפתלי:
חברת הכנסת צברי דורשת הרבה מאד מחקר. רצוני לציין כי המחקר קרוב ללבי, אלא שאני בדעה שאנו לא נוכל לחכות עד סיום המחקרים משום שהם דורשים - כפי שידוע לי - זמן רב יותר מזה שעומד לרשותי.

היו"ר ד. בצר:
אני מודה לשר הסעד ומקווה לראותו שוב במסגרת זו
אני חושבת שאנו נמשיך בהצגת שאלות. חברת הכנסת צברי תמשיך בשאלותיה.

ר. צברי:
בעצם יש לי שתי שאלות נוספות ובזה אסיים.

בתוך העניין הזה של הטיפול במשפחה - בעיקר התמיכה שניתנת למשפחות - אני חושבת שאנחנו חייבים להעלות יותר את צורת הטיפול של האדם, והכוונה היא ללבושו. לדעתי, הבגד הקרוע מנבל את האדם בפני עצמו ובעיני אחרים, והוא עלול להעלותו באם הוא יהיה לבוש היטב.

לדעת, יש לעשות איזה שהוא דבר לטובת בעיה זו. יתכן מאד שהמדיניות שלנו לגבי הבאת בגדים, איננה הולמת את המציאות, ואז אולי צריך לעשות רביזיה בענין זה.

אני יודעת שבעיית ההלבשה היא יקרה מאד, ולמרות זה אני אומרת כי צריך לחשוב על זה שיש להלביש את הילדים, כי אחרת - כשרואים ילד לבוש קרעים וכך הוא הולך לבית הספר, מראה זה מדכא עד מאד.

(ב) מה נעשה עם ראש העין? קבלנו מכתבים, ואף דובר שתייה בדיקה נוספת בראש-העין, אולם עד היום לא הגיעו לבדיקת המצב באופן סמשי. לכן, רצוני לדעת - מהו המצב בראש-העין?

היו"ר ד. נצר:
מעטים מאתנו מכירים את ד"ר לוטן ורבים אחרים מכירים אותו מאז נואו ארצה.

ד"ר לוטן היה אחד העולים שבא לארץ עם ידיעות רחבות והשתמש בידיעותיו בעבודה בארץ. הוא טיפל לאחר מלחמת העולם השניה בילדים, בחיילים ובמשפחותיהם. כולנו הבענו דעה שבודאי ימצא ד"ר לוטן עם מינויו כמנהל כללי של משרד הסעד את השדה עבודתו.

אחד הנימוקים שהניעו את הוועדה להזמין את ד"ר לוטן לישיבת הוועדה, הוא שמיעת אינפורמציה על מיבנה הסעד.

רצוני לציין, כי סביב ההצעות שהוצעו בקשר למשרד הסעד, ניתנה חוות דעת של ציבור, ומוזר במקצת שדוקא חברי כנסת, אשר חיים תמיד את הבעיות הללו, לא שמעו ולא כלום. אבקש בזה את ד"ר לוטן לדבר על השינויים וההעברות שיחולו במשרד הסעד.

פ. זוארץ:
חושבני, כי אנו, בתור חברי ועדת השירותים, וכן בתור שליחי אנשים אשר בזכותם אנו יושבים ודנים כאן על שיפור מצבם, על חייהם וכו' - בתור שכאלה מטרת תפקידנו צריכה להיות רק זו שפרטתי קודם לכן. חושבני, כי כולנו נשמח אם כבוד השר או ד"ר לוטן יצליחו במילוי תפקידם, ואנו מאחלים להם הצלחה.

דובר על שולחן זה על בעיית התמיכות, וכן על בעיית התזונה אשר איננה רצויה לשמה וכו' - ואם כן השר וד"ר לוטן יצליחו לשפר את הבעיות הללו, תבוא עליהם הברכה.

כבוד השר דיבר, בין היתר, על מתן זכות של החלטה לעובדת סוציאלית במקרה והיא רואה משפחה שאיננה יכולה להתקיים ושאינן לה כל הכנסות צדדיות מחוץ לתמיכה - להכפיל את התמיכה. זהו דבר משמח מאד. אולם, אינני יודע משום מה לא קיימות ועדות ציבוריות ליד כל לשכה במקום. ועדות אלה צריכות להיות מורכבות מאנשי המקום. הם יכולים להיות אובייקטיביים והם יכולים לדון על כל הבעיות. זה קרוב לשנה שעזבתי את בית-ליד, אולם בכל זאת אני ממשיך לעסוק בבעיות שמתעוררות שם. קרו מקרים אשר הוועדה הציבורית עמדה בתריס להתפרעויות מצד אנשים מרי נפש, אשר לפעמים הם גם מגיעים להרמת יד על העובדת הסוציאלית, ויש גם שהעובדת הסוציאלית מביאה לידי התפרעויות אלה.

ועוד דבר: ישנם מפעלי תעסוקה השייכים למשרד הסעד. במפעלים אלה עובדים אנשים מוגבלים, והם ע"י כך מקבלים את התמיכה בדרך של כבוד. במלבן קיימים מפעלי תעסוקה מעין אלה.

אחד בסוף שבוע שעבר שמעתי כי/משני מפעלי התעסוקה שבשבות-עם, השייכים למלבן, עומד בפני סגירה, ופשוט מאד ישלחו את האנשים שעובדים שם. הייתי מבקש מאד מאד שמשך הסעד יפתח מפעלים כאלה, על מנת הקל על האנשים המוגבלים בכושר עבודתם כדי שהם יתפרנסו בכבוד.

כמוכן שאני תוסך בשתז ידי על כל הדברים שנאמרו כאן, ואני מוסיף לאיחולים משלי.

היו"ר ד. נצר:

בתוך ועדת השירותים הציבוריים, יושבים אנשים העוסקים בבעיות סוציאליות, והם אף יודעים את העבודה הסוציאלית היטב. בתקופה האחרונה נתקלנו בקשיים רבים, וקודם כל בבעיית התשלום בלשכות המקומיות. קיימת גם בעיית ההתיקרות שתיווצר עקב ביטול הקיצוב. רצייתי לדעת, מה הן התכניות בשטח זה? מה יהיה עם המיפול בילדים ובתינוקות? כן רצייתי לדעת על סדרי התשלומים.

ש. כפרי:

רצוני לשאול שאלה נוספת: משרד הסעד היה תומך לא רק בארגוני נשים, כי אם גם בהושטת עזרה לגנונים ולגנים בישובי עולים ובמושבי עולים. רצייתי לדעת, מה הן המחשבות על שנויים בשטח זה לגבי העתיד?

פ. זוארץ:

הייתי רוצה לשאול את ד"ר לוטן: האם נכונה השמועה, שעם ביטול הקיצוב יבטלו גם את התמיכה בסכום של 5 ל"י לחודש שהיתה ניתנת למשפחה?

ד"ר לוטן:

אני רוצה, קודם כל, להודות לכל אלה שברכו את השר ואותי לרגל הטלת התפקידים שלו.

ביחס לקודמינו - הכוונה לשר הסעד ולמנהל הכללי של משרד הסעד לשעבר - רצוני לציין כי מצאתי במשרד הסעד הרבה התחלות חשובות עם מגמות חיוביות בהחלט, ואני מקווה, כאשר פעם ידברו על התקופות השונות - ידברו במידה רבה באותן ההצלחות שהיו ויזקפו אותן על חשבון כל אחד מאתנו.

אני נמצא בקושי מסויים, בפרט לאחר ששמעתי את משאלות חברי הוועדה, למסור פה על ההצעות ביחס לארגון המשרד. ההצעות אינן בגדר סוד, ואני איתן במחשבותי כשהצעתיות אותן. אלו הן הצעות שהגשתי לממשלה, ובממשלה נדונו ההצעות האלה, וכפי שידוע לכם הן נמסרו לדיון נוסף לשר הסעד, והוא יביא אותן אחרי שיקול נוסף לאישור הממשלה. ולכן אנקשכם לקבל חלק זה כאינפורמציה בלבד.

אני יכול לדבר ללא הסתייגות על דבר אחד - נחבר לי בזמן עריכת הסקר שלי, שרוב המשרדים הנוגעים בדברים יש להם מגע עם הוועדה הזו - אני חושב שעניין הסעד קופח ע"י חוסר הפעולה של ראיית הקשר ההדוק בין התופעות הסוציאליות שהן אינן מוגבלות במשרדים האחרים. אם ניקח תופעה סוציאלית, כמו: עזובת הנוער, הרי ברור שלתופעה זו יש אספקטים חינוכיים ואספקטים סוציאליים, וברור גם שהקשר בין משרד החינוך והסעד הוא תנאי להצלחה; יש להעמיד את שיתוף הפעולה על בסיס אחד לגמרי. אני הצעתי במקביל לוועדת השרים לשירותים סוציאליים ופנים, ובמקביל תוקם ועדה של מנהלים כלליים של משרד הסעד, עבודה, בריאות וחינוך, והוספתי גם את המוסד לביטוח לאומי - שמנהלים כלליים אלה יבדקו את הצרכים לפעולות חדשות, לחדקים חדשים, ותהיה להם גם אפשרות לשפוט על חלוקת תקציבים וגם יקבעו ועדות-משנה לבעיות מסויימות. לדוגמה: ילד הוצא, מאיזו סיבה שהיא, מבית הספר; הוא הוצא או הוציא את עצמו. במקרה כזה - ולעיתים קרובות קורה כך - שמחכים עד שהילד יתפס ע"י המשטרה כדי שמשרד אחד יטפל בו, ואז משרד החינוך מפסיק לטפל בו, ומשרד הסעד מקבל אותו לטיפול לאחר שהוא עבר דרך המשטרה ומשרד המשפטים. משרד המשפטים והמשטרה משתפים פעולה.

ברור הוא, כשאך לא סופיע ילד לבית-ספרו, מן ההכרח הוא שמשרד הסעד חייב להתערב בדבר.

אתן דוגמה אחרת: בעיית עבודת הדחק ותעסוקת אנשים מוגבלים בכושר עבודתם במפעלים, או תמיכות למשפחות מרובות ילדים. אלה הם אספקטים השייכים לבעיה אחת גדולה של משפחה שאין לה אמצעי קיום. הוועדה צריכה לפתור את הבעיה הזו, ואני סבור כשניגש לעבודה ביחד - יהיה סיכוי שנוכל להתקרב לפתרונות.

אדגים לכם הצעה אחת אשר אותה הצעתי, והיא בענין התשלום בעד אשפוז הנצרכים בבתי החולים הממשלתיים. הצעתי להעביר סעיף זה למשרד הבריאות. פה עושה משרד הבריאות ביטוח משנה נגד הגרעונות. התקציב לסעיף זה היה לשנה השוטפת 270 אלף לירות עבור 90 אלף ימי אשפוז בבתי החולים הממשלתיים. מה קורה? אם באיזה מקום פורצת מגפה, אזי היא עלולה לקפח את הלחם הדל של הנצרכים. מספר ימי האשפוז שיהיו דרושים לאנשי המקום הנצרכים

אני חושב שזה תפקיד של משרד הבריאות ולא של משרד הסעד. הסכום המיועד לטיפול זה יעבור למשרד הבריאות והוא יכסה את הגרעון של האוצר, ולזה לא תהיה שום השפעה לתמיכות שאנחנו משלמים לנצרכים.

הוא הדין לגבי ביטוח כריאות שאנו משלמים עבור הנצרכים, אשר במקומות מגוריהם אין מרפאות.

למשרד הבריאות יש עמדה יותר חזקה, הוא קובע את המחיר בעד האשפוז לקופות החולים. משרד הסעד הופיע במקרים מרובים, כעני בפתח. זהו תחום השייך למשרד הבריאות.

פה הוזכרה הבעיה של גני הילדים או כיתות בגני הילדים לילדים שהם למטה מגיל 5. הצעתי היא, להעביר את התפקיד הזה ביחד עם התקציב שעומד לרשות סעיף זה למשרד החינוך בתנאי אחד - שהמלצה לאחר בדיקת הילד תינתן ע"י לשכת הסעד.

בארץ מוטל חוק חינוך חובה החל מגיל 5. משרד הסעד אשר טיפל בבעיות ילדים, בפרט בקרב ישובי העולים, כאשר ראה ילד בגיל 4, אשר מטעמים סוציאליים ותזונתיים וחינוכיים היה זקוק לגן ילדים - מיד הוכנס ילד כזה לגן על חשבון משרד הסעד. לסעיף זה מוקצב סכום של מיליון לירות בקירוב. כאמור, הצעתי להעביר סעיף זה יחד עם תקציב זה למשרד החינוך; משום שמשרד זה מפקח על הגנים, הוא קובע תכנית לימודים. סעיף זה יועבר - כאמור - למשרד החינוך בתנאי שאישור לקבלת הילדים לגן יינתן ע"י לשכת הסעד המקומית.

ועוד דבר: קיימת המלצה ביחס למפעלים בהם מועסקים אנשים מוגבלים בכושר עבודה. חברי הוועדה, מצב בעיה AS הוא כך: יש בארץ שני סוגים של מוגבלים - ישנם מוגבלים רבים אולם אני רוצה להבדיל ביניהם: סוג אחד הוא זה, אשר בו נמנים האנשים שהצליחו להתקבל בלשכת העבודה, וסוג שני - אנשים שלא הצליחו להתקבל בלשכת העבודה, למרות שהכושר של עבודתם הוא שווה.

ישנם מוגבלים אשר עובדים במפעלים ומשתכרים 2,5 או 3 ל"י ליום - ובזה הם הצליחו לעבוד את השער של לשכת העבודה, ויש כאלה המשתכרים 4 ל"י ליום. אינני רואה בזה משום הצדקה, פרט לעוורים אשר, לדעתי, הם צריכים להימצא ברשות אותו משרד אשר עליו מוטלת הדאגה לתעסוקתם בכלל.

יש למשרד העבודה תקציב עצום לתעסוקה בכלל, ואתוך זה מוקצב סכום של 10 אלפים לירות לתעסוקה מוגבלים. אני לא רואה עבודה מקרית שמישהו מזדקק למשרד הסעד כדי לקבל מינימום לקיום משום שאינו זכאי להתקבל בלשכת העבודה אף אם יש לו כושר עבודה מלא או מוגבל.

וכאן הצעתי לממשלה שהמועד להעברת השירותים האלה ייקבע בין שר העבודה והסעד, ואז בפני שר העבודה תעמוד משימה עצומה. אמרתי ניתן לשני השרים האלה לספל בזה על מנת לקבל את המפעלים הללו.

ישנם מפעלים עירוניים והיזמה הקיימת תישמר, שאנחנו לא נחביק את ה"ממשלתיזציה". חבר הכנסת זוארץ העיר מה שהעיר לגבי בעיה זו, ואני משיב: כמובן, שצריך לעודד אותם. מצד שני אנו רוצים שהמפעלים לעוורים ולמוגבלים יישארו במסכות משרד הסעד לעת עתה, כי אין לקוות שמשרד העבודה או לשכת העבודה יתפנו לכך.

ליתר האנשים, אשר אינם נקלטים לא בשוק החפשי ולא במפעלים מוגנים, אבל בכל זאת הם צריכים להתפרנס מחוץ לעבודה שכירה - אנו רואים בזה תפקיד מהותי לתת לאנשים אלה עזרה קונסטרוקטיבית. (מר גרינשטיין: 858 אלף לירות מיועדות לכל הקרנות הקונסטרוקטיביות לשנה הבאה).

אני הצעתי עוד שתי הצעות נוספות: האחת, להעביר פעולה חשובה שקיימת במשרד הסעד, הנקראת - טיפול קהילתי, למשרד הפנים. ושני, לטיפול זה יש שותפים רבים. באנגליה היה מקום אחד שאורגן מבפנים ע"י שירות רפואי לכל האוכלוסייה.

השאלה היא, מי צריך להיות היוזם והמנהיג בשטח זה יתכן ומשרד הסעד יכול להיות היוזם לזה, אבל משרדים אחרים צריכים להסכים לכך. חשבתי שמשרד הפנים אשר מביא לידי ארגון מוניציפלי יהיה נכון לקבל את הארגון הקהילתי, והוא יטפל בזה מפני שהוא הוכיח שיש לו האהדה הגדולה ביותר. הלכתי לפי הגיון וללא הערכה אמוציונלית.

ההצעה השניה שלי הייתה ביחס לתחנות לטיפול בילד. הצעתי שמחלקה זו תעבור למשרד הבריאות, וזה היה מתוך שיקול אחד - שכל הדאגה לבריאות גופנית ונפשית של הילד תופקד מהיום ואילך בידי משרד הבריאות, והטיפול בבריאות נפשית של הילד שייכת למשרד זה.

אני רוצה לומר כי כל השירות ההיגייני לבתי הספר והגנים ניתן ע"י משרד הבריאות, והאחות תהיה הראשונה שתצביע בעד טיפול בילד, ואז לא יהיה צורך לחכות שוב עד שתיווצרנה בעיות חסורות אשר תדרושנה את הטיפול המיוחד. הרי אם מגלים קושי ביחד כשהוא בגיל הגן, אזי האפשרות להתגבר על קושי זה יהיה פי כמה כשהוא יתגלה בגיל 13.

אלו הן ההצעות, ואני מביא אותן לידיעת הוועדה והיושבת ראש צריכה לשפוט באיזו מידה לאפשר את הדיון עליהן.

הי"ו ד. נצ"ר:

לפנינו רבע שעה עד לסיום השיבה. לדעתי, יש לנו עוד שאלות רבות הנוגעות לתקציב משרד הסעד, אשר ברצוננו להציגן פה. הבירורים בתוך הוועדה מסייעים לא במעט לתקציב.

בקשר עם האינפורמציה ששמענו פה מפי ד"ר לוטן על הצעותיו, אם כי אין סמכות לחברי הוועדה לדון על דבר שלא אושר ע"י הממשלה, הרי אין זה מונע מהם לחוות דעתם.

אנו נמשיך בבעיה זו בשבוע הבא.

ש. כפרי:

יש לנו בכל זאת רבע שעה, אולי אפשר לקבל תשובות על השאלות שנשאלו באי כח משרד הסעד.

ב. ארדיטי:

רצוני לשאול את ד"ר לוטן: האם אפשר לשבות את שם משרד הסעד?

האם אפשר להעביר את המוסד לביטוח לאומי ממשרד העבודה למשרד הסעד? אני, קודם כל, מתנגד לשם של משרד הסעד; הייתי אומר לרכז במשרד הסעד את כל הפעולות אשר יש להן קשר עם העבודות הסוציאליות.

ד"ר לוטן:

על פי רוב, התקציב אינו מאפשר שום הרחבה, אלא בקושי הוא שומר על המצב הקיים. היוצא מן הכלל, היא אולי, האפשרות להגדיל במקצת את התמיכות - ועל כן דיבר שר הסעד.

ועתה, לגבי ההערות שנשמעו כאן ביחס למשרד הסעד, שאלה זו הועלתה גם ע"י חברת הכנסת כפרי וצברי: הקושי הוא בזה, גברותי ורבותי, כשלא מגדילים את המספר, אזי ישנו רושם מוטעה. ישנם אנשים אשר באו במגע עם משרד הסעד, נפתחים להם מיד תיקים - הם נכנסים לספירה. המספרים האלה אינם אומרים ולא כלום. ומכאן אני רוצה להשיב לחברת הכנסת צברי בנגעה בבעיית המסר על הנצרכים - זה דבר מסוכן מאד; כמעט בלתי אפשרי לערוך סקר כזה.

אכן בערכת בדיקה של מקרה, כאשר פלוני פונה ללשכת הסעד, בודקים את מצבו, ולאחר מכן או שעונים לו בחיוב או שאומרים לו: אמנם אתה זקוק, אבל מחוסר אמצעים אנחנו מסרבים לתת לך. ישנם רבים שפונים ללשכת הסעד, ואני אומר כי ישנם ביניהם אנשים נצרכים, אבל בכל זאת אין לנו אפשרות טכנית ופיסית להגיע אליהם ולספור אותם.

ביחס לבעיה של המפגרים אשר העלתה חברת הכנסת כפרי, ואשר טיפלה בילדים מפגרים, והיא אף מתעניינת בהם, רצוני לומר כי חושבני שלפני שנכנסו לתפקידנו, משרד הסעד קבל החלטה חשובה מאד, האומרת: יחד עם הסוכנות ומלבן לערוך רשימת הילדים המפגרים הממכים לסדור. רצוני לציין, כ

החזקת ילד במוסד לילדים מפגרים עולה מ-1500 עד 1800 לירות לשנה. והשיקולים הם, באיזו מידה יכולה המדינה להחזיק בהם. אני הייתי אומר שסידור ילד עבדון קודם לילד מפגר, אלא הייתי מסתפק באשפוזם של הילדים המפגרים ע"י סדורים חיצוניים, להשאירם במשפחה וכו'.

מחכים לסדור עוד 1500 ילדים מפגרים, וזו רשימה שלאחר סידור כל מה שנעשה, ואחר סידורם של 90 הילדים. (פ. זונארץ: מהו הגידול הטבעי?) הרמה האינטלקטואלית של ילדים שמנת שכלם היא מתחת ל-65%, תשיג את הריבוי הטבעי. אכן בעיה זו תעמיד את המדינה במעמסה עצומה.

נעשה סקר בשטח זה, ואני חושב כי בעוד חודש-חודשיים אנחנו נקבל אותו. השיתוף פעולה עם מלבן והסוכנות קיים, ולפני כמה ימים סיימנו את פעולת ההרחבה של הכפר השבדי והשיקמה. אולם עוד לא קבלנו את השתתפותם של המוסדות הללו בסידור ילדים במשפחות אומנות.

ביחס להגדלת העובדים הסוציאליים, רצוני לומר כי כי זהו תהליך שדורש זמן. גם ההנהלה הקודמת של המשרד נתנה את כל שימת לב לעניין זה. יש לנו כמה בסיונות משנים עברו. הנה, למשל, הוקם מרכז הכשרה בבאר-שבע. הוכשרו עובדות מבני המקום ומבני אותה עדה - זו אותה מגמה שחברת הכנסת צברי השמיעה כאן בנדון זה. בקורס זה הוכשרו 8 עובדים סוציאליים; יש נסיון בוסף, מהסוג של הפרטיזנים, בעפולה. הבעיות שם הן חמורות. שם מכיירים עובדים מוסמכים או מעשיים. ביחס לזה הדעות מחולקות. הנה שואלים: כיצד תישלח עובדת מעשית כאשר היא צריכה לעצות על כל הבעיות האחרות? כאן, לדעתי, צריך להסתפק ברע במעוטו.

כמובן, שאיננו שוללים את העניין של קורסים. אנחנו רוצים לדאוג לכך שלא לקחת עובדים מהערים הגדולות שכל שאיפתם היא לחזור לעיר הגדולה ולעזוב שוב את המקום.

אנחנו שוקלים גם אם אפשר לנצל חיילות צעירות אשר על פי פקודה הן חייבות להימצא באיזה שהוא מקום. זאת אומרת, שמוסדות הנמצאים במקומות כמו ישובי עולים ומושבי עולים, יעסיקו את החיילות, והן תשמשנה מעין עזרה ראשונה. באנו בדברים ואנו רואים כי ישנה נכונות מסויימת מצד הצבא לבצע זאת.

ביחס לעידוד עובדות סוציאליות, שתמשכנה לעסוק בשטח הסוציאלי, רצוני לומר כי אנו צריכים לשמור על כך שהן לא תתאכזבנה.

בעניין ראש העין רצוני להשיב תשובה קצרה: היתה ועדה והיה לי הכבוד לעמוד בראשה. קיימנו 8 ישיבות, ואנו עומדים להגיש דו"ח לראש הממשלה. אנחנו לא שמענו את עדויותיהם של העובדים הסוציאליים של משרד הסעד. מכל מקום, זוהי בעיה מענינת מאד. מסתבר שהמקום קופח באמת ע"י הממשלה בצורה כללית, זה מקום שיש בו רק עובדים שכירים, וברוב המקומות העובדים הם ארעיים. נהגי האוטובוסים עוזבים את המקום וכן כל עובדי שירותים אחרים. היכולת האובייקטיבית להקים את כל השירותים הדרושים במקום, היא מצומצמת; מאידך - הממשלה מוציאה לפועל שירותים רבים במקומות אחרים.

קבלנו תמונה חיובית מאד מראש העין. הנוער מסור ללימודים; כל הילדים והילדות מבקרים בבתי הספר, וזה הישג רב. יש הדגשת-יתר על עבודת הסעד. זוהי אוכלוסיה עובדת שאינה יודעת עוד לנהל את ענייניה כמו שצריך; היא זקוקה להדרכה והם זקוקים לעזרה.

ביחס לשאלות היושבת-ראש. היא נגעה בשאלת ההתייחסות: אנחנו לקחנו דברים עם הממונה על התקציבים ואנחנו רוצים לנסות כבר בשטח התמיכות לחודשים פברואר-מרץ לשלם בתוספת של ההתייחסות. כלומר, הטעם שניתן יותאם לאינדקס עם ביטול הקיצוב. ביטול זה יפגע בצורה הקשה ביותר באלה שמקבלים את התמיכות הזעומות. כיצד זה יסתדר במוסדות - אנחנו לא יודעים עדיין, זוהי בעיה די קשה ואנחנו איננו יודעים כיצד להתגבר עליה.

הבעיות התקציביות, לא רק מבחינת גודל הסעיפים
אלא גם מבחינת הליקוידיות - הן חמורות מאד והמגמות של המשרד הן, לנסות
לשלם לנצרכים את תמיכותיהם במועד.

בקשר לשאלה של חבר הכנסת זוארץ - שים ביטול
הקיצוב תכופל גם התמיכה שניתנת למשפחה בסכום של 5 לירות - שמועה זו
אינה נכונה.

אני מודה לד"ר לוטן על תשובותיו. כמו כן אני
מודה לחברי הוועדה על היענותם המלאה להשתתף

הינ"ר ד. נצר:

בישיבה זו.

בשבוע הבא נמשיך לדון בעניני הסעד.

הישיבה נעולה.

הישיבה נועלה בשעה 11.00.